

1 SEPTEMBER 2013 – TWEEENTWINTIGSTE ZONDAG DOOR HET JAAR

EERSTE LEZING

WIJSHEID VAN JEZUS SIRACH
3, 17-18.20.28-29

Mijn kind, als ge rijk zijt, blijf dan bescheiden, en gij zult meer geliefd worden dan iemand die geschenken uitdeelt. Hoe meer aanzien ge hebt, des te meer moet ge u vernederen; dan zult ge genade vinden bij God. Want groot is de macht van de Heer, maar Hij wordt geëerd door de nederigen.

Voor de kwaal van een hoogmoedige is er geen genezing, want het kwaad wortelt in zijn hart. Een verstandig mens overweegt gaarne spreuken, en de wijze droomt van een aandachtig gehoor.

TWEDE LEZING

BRIEF AAN DE HEBREEEN
12, 18-19.22-24a

Broeders en zusters,

Bedenkt waar gij staat: gij zijt niet genaderd, zoals uw voorvaderen bij de Sinai, tot een tastbare berg en een laaiend vuur, met duisternis, donderwolken en stormwind, waar de trompet klinkt en een stem werd gehoord en die haar hoorden, smeekten dat zij niet langer zou spreken.

Nee, gij zijt genaderd tot de berg Sion en de stad van de levende God, het hemelse Jeruzalem en de duizendtallen engelen, de feestelijke en plechtige vergadering van de eerstgeborenen die in de hemel zijn ingeschreven; gij zijt genaderd tot God, de rechter van allen, en tot de geesten der rechtvaardigen die de voleinding bereikt hebben; tot Jezus, de Middelaar van een nieuw verbond.

EVANGELIE

LUCAS 14, 1.7-14

Toen Jezus op een sabbat het huis van een van de voornaamste Farizeeën binnenging om er de maaltijd te gebruiken, hielden zij Hem voortdurend in het oog. Daar Hij opmerkte hoe de genodigden de voornaamste plaatsen aan tafel uitzochten, hield Hij hun de volgende gelijkenis voor:

„Wanneer gij door iemand op een bruiloft wordt genodigd, ga dan niet aanliggen op de voornaamste plaats. Het zou kunnen zijn dat er door uw gastheer iemand is uitgenodigd die voornamer is dan gij, en dat degene die u en hem genodigd heeft, u komt zeggen: ‘Sta uw plaats aan hem af.’ Dan zoudt ge vol schaamte de minste plaats moeten innemen. Maar wanneer ge ergens genodigd wordt, ga dan op de minste plaats aanliggen. Als degene die u heeft uitgenodigd dan komt, zal hij u zeggen: ‘Vriend, ga wat hoger op.’ Zo zal u eer te beurt vallen in het oog van allen die met u aanliggen. Want al wie zichzelf verheft zal vernederd, en wie zichzelf vernedert zal verheven worden.”

En Jezus zei ook nog, nu tot zijn gastheer: „Wanneer gij een middag- of avondmaal geeft, nodig dan niet uw vrienden, broers en bloedverwanten uit en ook geen rijke burenen. Het zou kunnen zijn dat zij op hun beurt u uitnodigen en dat gij het dus terugkrijgt. Maar als ge een gastmaal geeft, nodig dan armen, gebrekkigen, kreupelen en blinden uit. Gelukkig zult ge zijn, omdat zij het u niet kunnen vergelden. Het zal u vergolden worden bij de opstanding van de rechtvaardigen.”

Schriftlezingen

© Katholieke Bijbelstichting
's Hertogenbosch, www.bijbel.net

COMMENTAAR BIJ DE ZONDAGSLEZINGEN

— Jean BASTIAENS —

Goede wijn behoeft geen krans

MET DE EERSTE LEZING en de evangelielezing van deze zondag zitten we midden in de wereld van de wijsheid. Wijsheid is een woord dat je zelden tegenkomt in onze kranten of weekbladen en je hoort het ook niet vaak op televisie. Maar het is een geliefd Bijbels woord. Wie wijs is, die is *goochem*: zo iemand is handig, hij handelt met inzicht, hij heeft gerijpte levenservaring. Wijsheid heeft in de Bijbel van doen met de intelligentie van het hart. Wie wijs leeft, is in staat om de verhalen en de voorschriften van de Tora te betrekken op het leven van alledag en omgekeerd. En uiteraard heeft wijsheid alles te maken met zelfrelativering, want wie wijs is, kent zichzelf. Nu kunnen we onszelf en ons eigen gedrag nooit helemaal doorgronden — anderen zijn daar dikwijls beter in — maar het laatste wat een wijs persoon zal doen, is pochen met zijn kennis, zijn levenservaring, zijn status, zijn wedervaren. De behoefte om gekend, geprezen en bemind te worden is soms zo groot, dat we onszelf toch graag in de etalage plaatsen. Sirach maant ons dan ook aan om de wijsheid te beoefenen en ook dat is een typisch Joodse opvatting: alleen dankzij de alledaagse praxis en inoefening maken we voortgang in het ‘wandelen met GOD’. De tegenpool van de wijsheid is de hoogmoed en tegen hoogmoed is geen kruid gewassen, zo lijkt Sirach er althans over te denken.

De evangelielezing ademt dezelfde sfeer van de Joodse wijsheid. Jezus vertelt ons twee wijze lessen, waarbij de eerste les steunt op een voorbeeldverhaal, over hoe het er toegaat als op een feestmaal de plaatsen toebedeeld moeten worden. Maar Lucas noemt het ook een ‘gelijkenis’, dat wil zeggen dat we het verhaal ook zo kunnen lezen dat het iets uitdrukt over de regels die van kracht zijn in het koninkrijk van GOD. In de twee lessen gaat het steeds om een maaltijd, een feestelijke maaltijd, met gasten erbij. En de meest feestelijke van alle maaltijden is natuurlijk die waarop een bruiloft wordt gevierd, ook dat is een echt Bijbelse troefkaart. Wat Jezus vertelt, is zo eenvoudig en zo herkenbaar als maar zijn kan: iedereen weet hoezeer mensen hechten aan ‘hun plaats’ aan de tafel en iedereen kent de beschamende ervaring wanneer men de goed gekozen plaats moet afstaan voor een ander. En juist omdat het zo herkenbaar is, is deze les zo’n krachtige illustratie bij het wijsheidwoord waarmee Jezus eindigt: „Al wie zichzelf verheft, zal vernederd worden; en wie zichzelf vernedert, zal verheven worden.”

De tweede les is geen voorbeeldverhaal of gelijkenis, maar een wijze raad die Jezus zijn leerlingen op het hart wil drukken. De concrete en reële aandacht voor de armen en de behoeftigen is een door en door lucaans thema. Het maaltijd houden is dat evenzeer. En zo komen hier twee door Lucas zo geliefde grondthema’s samen: maaltijd houden en aandacht voor de armen. Wat is hier zo bijzonder aan? Wanneer we iets voor de armen willen doen, lopen we altijd het gevaar dat te doen vanuit een paternalistisch standpunt: ik ben de weldoener en de arme is het object van mijn menslievendheid. De arme wordt geholpen door wat ik geef, maar wordt niet erkend in zijn eigen mens-zijn en zijn eigen waardigheid. Hoe anders is het wanneer je een arme bij je aan tafel uitnodigt. Want dan geef je hem een plaats in je eigen leven, je laat hem binnen in de leefwereld die ook iets over jou zegt. Er is met andere woorden al meer kans op gelijkwaardigheid. Bovendien scheidt niets zozeer gemeenschap als het samen maaltijd vieren.

Een gastmaaltijd geven, is een hele kunst. Je zorgt voor de goede combinatie van spijzen. Je kiest er de uitgelezen wijn bij. Je zorgt dat de tafel feestelijk is gedekt. Maar bovenal schep je een sfeer van gastvrijheid, een sfeer waarin de gast op zijn gemak wordt gesteld, waarin hij zich thuis kan voelen. De gast staat centraal en ook de tafelgesprekken houden rekening met de interesses en de mogelijkheden van de gast. Kortom, bij zo’n maaltijd is de gast niet langer ‘de arme’, maar is hij de mens die met liefde en wijsheid wordt omringd en die mag aanzitten aan een maaltijd die verbinding legt tussen de gastheer of gastvrouw en de gast zelf. Een droom.

Als Jezus in het evangelie van Lucas zijn laatste paasmaaltijd viert (22, 14-38), legt Lucas er meer dan de andere evangelisten de nadruk op dat het werkelijk om een heel bijzonder gastmaal gaat. En ook daar zal Jezus met zijn leerlingen in gesprek gaan over het zich groot voelen en de nederigheid van hart. „Wie is belangrijker,” vraagt Hij hun, „degene die aanligt om te eten of degene die bedient?” En Jezus laat hun weten dat Hij onder hen is als iemand die dient. Hij nodigt ons uit aan *zijn* tafel.